

T.B.M.M.
BARİŞ ve DEMOKRASİ PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 1583
Tarih: 13.12.2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Atık işçiliğinin geçmişi 1980'lere kadar uzuyor. Kırdan kente yoğun göçün birer sonuç olarak hayatımızın yanında yöresinde üretici bir geçmişe sahipler. Buna özellikle düşük yoğunluklu savaşın neden olduğu Kürt göçünü de eklersek sayıları yüz binleri bulan büyük bir kütle ile karşı karşıya kalırız. Kağıt, pet, plastik, çinko, krom, pirinç, alüminyum, bakır, hurda... Geri dönüşümü olan ne varsa toplayan ve geçimini çöpten sağlayan ve çöpü karıştıran atık işçileri, asıl olarak doğanın yeniden üretimi sürecine paha biçilmez bir katkı yapıyorlar. Her türlü sosyal güvenceden yoksun, kaç saat süreceği belli olmayan ve sürekli bir yükte dolaşmayı gerektiren ve zorunluluktan yapılan atık kağıt işçilerinin sorunlarının araştırılması ve alınacak tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 104. Ve 105. Maddeleri Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz.

İdris BALUKEN

BDP Grup Başkanvekili

Bingöl Milletvekili

GEREKÇE

Ankara Valiliğince 6 Eylül 2013 günü yayımlanan genelgeyle belediyelerden izin belgesi almayanların kağıt toplaması yasaklandı. *“Ankara İlinde Cadde ve Sokaklarda Kağıt Toplanmasına İlişkin Usul ve Esaslar”* ile ilgili genelgede atık kağıt toplayıcılarının pek çok soruna yol açtığı iddia edildi ve belediyelerden izin belgesi almayanların kağıt toplanması yasaklandı.

Yasağa uyulmaması durumunda ise cezai yaptırımların devreye gireceği belirtildi. Genelgede gerekçe *“Cadde ve sokakların yırtılan-dökülen çöp torbaları ve birikintileriyle kirletilmesi yanında kayıt dışı ekonomik faaliyetin önlenmesi, bu işi yapan kişilerin kendi yaşam şartlarının iyileştirilmesi ile cadde ve sokak aralarında kontrolsüz faaliyetlerinin düzenlenmesine esas olmak üzere belirlenen tertip ve tedbirlerin alınması uygun görülmektedir”* denmiştir.

Gerçek gerekçe toplanılan atıkların kayıt altına alınması ve Büyükşehir belediyesi başta olmak üzere belediyeler ve lisanslı şirketlerce yürütülmesidir. Onların çöpten çıkan katıklarına da birileri yine kar hırsıyla göz diyor.

Bununla beraber katı atık geri dönüşüm sistemleri kurulup yaygınlaşmaya başladıkça geri dönüşümdeki kazancın yüksekliği ile birlikte kendi sektörü oluşmaya başlamış ve 1999 yılında Atık Borsası çalışmaları başlamıştır. Atık Borsası halen TOBB'a bağlı olarak çalışmaktadır. Atık Borsası ise; *“işletmelerde üretim sonucu ortaya çıkan atıkların geri kazanılmasını ve daha fazla ikincil hammadde olarak değerlendirilmesini; nihai bertaraf edilecek atıkların miktarını azaltarak, daha pahalı bertaraf giderlerinden tasarruf edilmesini sağlayan bir aracılık sistemi”* olarak ifade edilmektedir.

Atık kağıt alımları ise öncelikle Türkiye Selüloz Ve Kağıt Fabrikaları A.Ş (SEKA) tarafından yapılmaktayken, sektördeki kazançlı yapının gelişmesi ile birlikte özel sektörün ağırlığı fazlalaşmıştır. *“1990 yılında SEKA'nın atık kağıt alımındaki payı %16, özel sektörün ise % 84 iken, 2001 yılında SEKA'nın payı % 5'e düşmüş, özel sektörün payı ise % 95'e yükselmiştir”*. SEKA 2005 yılında kapatılmıştır.

1991 yılında ise 14 sanayi kuruluşu tarafından ortaklaşa kurulan Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı (ÇEVKO) 2002 yılında uluslararası “Yeşil Nokta” markasının Türkiye'deki kullanım hakkını elde etmiş ve Türkiye'yi Avrupa birliğinde geri dönüşüm alanında temsil etme hakkı kazanmıştır.

Hammadde kaynakları pazar döngüsü için vaz geçilmez birer unsur. Geri dönüşüm sektörü de kapitalistler için böyle bir pazar anlamına geliyor. Çöplerden toplanan atıklar, çöp arıtım tesislerinden geçirilip yeniden hammadde olarak kullanıma giriyorlar. Dünyada 100 milyarlarca dolarlık bir pazardan söz ediyoruz.

Bunun bir sonucu da gelişen pazar ile birlikte atık toplama işinde bağımsız olarak çalışan insanların çalışma hakları ellerinden alınmaktadır.

Bir atık kağıt işçisinin günlük maksimum kazancı, belki 15-16 saatlik bir çalışmanın ardından 30-40 lirayı geçmiyor. Ekonomik olarak sefalet düzeyinde yaşıyorlar. Kentsel dönüşüm adı altında yaşam alanlarına saldırılıyor, evleri yıkılıyor.

Toplumsal olarak dışlanıyorlar, etnik olarak hor görülüyorlar. Kendilerine yapılan haksızlıklara direndiklerinde “örgüt üyesi militanı” yaftasıyla kriminalize ediliyorlar. Birçoğunun Kürt, Çingene, sokak çocuğu gibi ötekileştirilmeye çalışılan kesimden olması ezilmelerini daha da arttırıyor.

Geri dönüşüm olgusunun saç ayakları ekolojik, iktisadi ve sosyolojik olarak değerlendirmeye tabi tutulduğunda ortaya ilginç sonuçlar çıkmaktadır.

İşin ekolojik tarafına bakınca sadece 1 ton kullanılmış kağıt geri kazanıldığı takdirde, 17 adet yetişkin ağacın kesilmesi, 70 metrekarelik alanın tahrip edilmesi, 4100 KWH elektrik enerjisinin boşa gitmesi, 270 kg. atık gaz kirleticinin atmosfere atılması engellenirken, 32 bin litre su tasarrufu, 1750 litre fuel-oil tasarrufu ve 2,5 metreküp depolama alanı tasarrufu elde ediliyor.

İktisadi tarafında ise dünyada bilişim ve ilaç sanayi ile aynı işlem hacmine sahip bir sektör haline gelmiştir ve yılda yüzde 8’lik büyüme hızı ile 2010 yılında 600 milyar dolarlık bir pazara ulaştığı tahmin edilmektedir.

İşin sosyolojik tarafına gelince atık kağıt işçileri, Ankara’da yaklaşık olarak 15 000, Türkiye’de ise 300 bin kişi olup, geçimini çöpten geri dönüştürülebilir kağıtları ayıklayarak kazanan “gölge-görünmez emek” in birer neferi durumundalar.

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI**

Sayı: 405

30.06.2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

BDP Grubu adına verilen tüm Meclis Araştırma Önergelerini üstleniyoruz.
Gereğini arz ederim.

İdris BALUKEN
Bingöl Milletvekili
HDP Grup Başkanvekili

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR